

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 165/08-44

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. októbra 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť A. H., K., zastúpenej advokátkou JUDr. K. D., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Veľký Krtíš v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 186/05 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo A. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Veľký Krtíš v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 186/05 **p o r u š e n é n e b o l o .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 10. apríla 2008 č. k. II. ÚS 165/08-14 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej

republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť A. H., K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Veľký Krtíš (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 186/05 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

1.1 Zo sťažnosti vyplynuli najmä tieto relevantné skutočnosti:

„... Dňa 5. 2. 2004 sťažovateľka podala návrh o určenie manželského výživného proti odporcovi MUDr. K. H., ktorý je jej manželom. Okresný súd Košice II jej návrh prijal pod spisovou značkou 15 C 28/04. ... Predsedkyňa senátu... stanovila... prvé pojednávanie vo veci na deň 14. 9. 2005. ...

Dňa 28. 6. 2005 odporca vzniesol námietku miestnej príslušnosti. Dňa 5. 8. 2005 súd sťažovateľke oznámil postúpenie veci. ... Dňa 3. 1. 2006 bolo sťažovateľke súdom doručené predvolanie na pojednávanie na deň 9. 2. 2006, z ktorého sa sťažovateľka dozvedela, že spis je vedený na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 6 C 186/05. ...

Okresný súd Veľký Krtíš... spis prijal na ďalšie prejednanie pod novou spisovou značkou aj keď zo spisového materiálu bolo zrejmé, že sťažovateľka sa nebude môcť osobne zúčastniť pojednávania v sídle uvedeného súdu. Preto rozhodol po troch vytyčených termínoch pojednávaniach o vypočutí sťažovateľky dožiadaným súdom v Košiciach a to napriek tomu, že sťažovateľka žiadala o prikázanie spisu skôr, ako Okresný súd Veľký Krtíš zaslal spis na dožiadaný súd do Košíc. V čase od 24. 7. 2006 do dnešných dní (Prípis Okresného Súdu Veľký Krtíš zo dňa 19. 3. 2007) súdny úradník Okresného súdu rieši rôznymi oznámeniami a prípismi, ktorým chýba opora v zákone, otázku zaplatenia súdneho poplatku za prikázanie spisu, čo v kontexte s predmetom sporu vyzerá ako nemiestny žart a je v konečnom dôsledku len vyrábanie súdnych úkonov absolútne nesúvisiacich s návrhom sťažovateľky o určenie výživného a nesúvisí ani zo základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a odstránením právnej neistoty sťažovateľa.

Sťažovateľka po celý čas upozorňovala a podala viacero sťažností na prietahy v konaní, avšak bezvýsledne. Bez existencie rozsudku sťažovateľka nevie a zákonným spôsobom ani nemôže riešiť stav svojej hmotnej núdze...

Navrhovateľka tiež poukazuje na skutočnosť, že vec bolo potrebné posúdiť aj s ohľadom na jej povahu (rozhodovanie o nároku na výživné) a aký má význam pre sťažovateľa...

Je prinajmenšom neetické ak Okresný súd vo Veľkom Krtíši v prípade výživného 11 mesiacov rieši otázku prikázania spisu, v ktorom sa rozhoduje o výživnom, na ktoré je osoba sťažovateľa už tri roky odkázaná. Takéto postupy a rozhodnutia obidvoch súdov určiť miestnu príslušnosť na základe pracoviska odporcu v spore, v tak závažnej veci sú úplne absurdné aj s ohľadom na skutočnosť, že dnes manžel sťažovateľky už nepracuje vo Veľkom Krtíši, ani sa v mieste ním uvedeného trvalého bydliska nezdržiava, napriek prísľubu, ktorý dal súdu...

Sťažovateľka je toho názoru, že práve nekonaním vo veci tak, aby súd dospel k právoplatnému rozsudku bolo porušením jej zákonného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v primeranom čase...

Prietahmi v konaní o určenie výživného... na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 6 C 186/05 bola sťažovateľke spôsobená značná ujma. ... Faktom je, že rozsudok neexistuje a sťažovateľka nevie preukázať svoj príjem. Konanie o výživné trvá viac ako tri roky a sťažovateľka sa nemôže domáhať práv, ktorých by sa mohla, ak by existoval právoplatný rozsudok. Nevie a nemôže teda zákonne riešiť stav svojej hmotnej núdze.

Sťažovateľka zo zdravotných dôvodov musela prerušiť živnosť, nevie si nájsť primerané zamestnanie aj keď si ho preukázateľne hľadá, má zdravotné problémy a zároveň je denným študentom vysokej školy... Iný vlastný príjem nemá a výživné je teda pre sťažovateľku jej jediným príjmom. ... Deti sťažovateľky sa tiež bezúspešne domáhajú určenia výživného súdom. Ani v jednom konaní neexistuje právoplatný rozsudok...

V neposlednom rade je pre sťažovateľku značne deprimujúce a stresujúce, že je odkázaná na pomoc a milodary matky sťažovateľky starobnej dôchodkyne, ostatných príbuzných a priateľov, ktorý voči nej nemajú vyživovaciu povinnosť a bez ich pomoci pri tak dlhom riešení sporu by zomrela hladom. ... Sťažovateľka je presvedčená, že v prípade ak

by súd vo veci rozhodol v primeranej lehote odporca by si bol vedomí svojich povinností, ktoré mu zo zákona vyplývajú, a svoj život by riešil inak. ...

Dlhotrvajúcim súdnym sporom je sťažovateľka vystavená permanentnému stresu z existenčných problémov, ktoré si sama nespôsobila a táto situácia má zásadný a veľmi negatívny vplyv na jej zdravie...

Už nikdy si nebude môcť uplatniť sociálne nároky podľa zákona 599/2003 Z. z. o sociálnej pomoci za obdobie od 5. 2. 2004 do 30. 3. 2007, na ktoré jej mohli vzniknúť pri existencii rozsudku. Táto strata je priamo vyčísliteľná sumou 168 000,- Sk čo je výška dávok v hmotnej núdzi za uvedené predmetné obdobie (rok 2004 v sume 43.000,- Sk, rok 2005 v sume 52.640,- Sk, rok 2006 v sume 57.400,- Sk a do marca 2007 v sume 15.330,-Sk).

V neposlednom rade treba dodať, že sťažovateľka verila v spravodlivosť a súdnu ochranu, ktorú jej zaručuje zákon a ústava, týmto konaním súd prispel k tomu, že sťažovateľka dnes pochybuje o tom, že v tomto štáte právna ochrana existuje a ochrana rodiny podložená zákonom o rodine je v ponímaní sťažovateľky len fikcia...

Z uvedených dôvodov sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 250 000,- Sk. “

1.2 Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom takto:

„1. Základné právo A. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd... Okresným súdom vo Veľkom Krtíši vedenom pod sp. zn. 6 C 186/05 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Veľký Krtíš v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 186/05 prikazuje konať bez zbytočných prietahov...

...

5. A. H. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 250 000 Sk (slovom dvestopäťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je jej... Okresný súd Veľký Krtíš povinný... vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na jej účet...

6. ... Okresný súd Veľký Krtíš je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia A. H., advokátke sťažovateľky JUDr. K. D. odmenu za úkony právnej služby podľa § 13 ods. 3

vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z.)... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia. ...“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený predsedníčkou JUDr. E. P., listom z 15. mája 2008 sp. zn. Spr. 515/08 a právna zástupkyňa sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 30. mája 2008.

2.1 Predsedníčka okresného súdu podala chronológiu vykonaných úkonov v napadnutom konaní a uviedla tieto skutočnosti:

„... Sťažovateľka A. H. vo svojej sťažnosti tvrdí, že postupom Okresného súdu vo Veľkom Krtíši vo veci vedenej pod sp. zn. 6 C 186/05 bolo porušené jej právo, aby sa vec verejne prerokovala, bez zbytočných prietahov.

V danom prípade... zdanlivé prietahy v konaní sú spôsobené najmä následkom správania sa navrhovateľky A. H., ktorá sa neúčastňuje súdnych pojednávaní, neustále žiada, aby mohla nahliadať do spisu na dožiadanom súde. Vo veci dvakrát požiadala o prikázanie veci z dôvodu vhodnosti na Okresný súd Košice II, kedy bolo potrebné spis predložiť na NS SR (neuhradila súdny poplatok za úkon súdu z návrhu na prikázanie veci, pričom so súdom viedla rozsiahlu korešpondenciu v tom smere, že na tento úkon sa podľa jej názoru vzťahuje oslobodenie), ktoré konanie navrhovateľky spôsobuje spomalenie postupu konania.

Pokiaľ navrhovateľka uviedla, že si už nebude môcť uplatniť sociálne nároky, podľa zákona č. 599/2003 Z. z. o sociálnej pomoci, poukazujem na ustanovenie § 27 citovaného zákona, v zmysle ktorého navrhovateľka mohla požiadať o priznanie príspevku v hmotnej núdzi preddavkovo s tým, že by preukázala (potvrdením zo súdu), že podala návrh o určenie manželského výživného.

Mám za to, že vo veci sa koná plynulo, bez prietahov. Z týchto dôvodov žiadam Ústavný súd Slovenskej republiky, aby sťažnosti navrhovateľky nevyhovel.

Netrvám na tom, aby sa o prijatej sťažnosti konalo ústne pojednávanie.“

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľky vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu predsedníčky okresného súdu uviedla tieto podstatné skutočnosti:

„... oznamujem, že moja klientka A. H. netrvá na svojej osobnej účasti na ústnom pojednávaní a súhlasí, aby sa vo veci nekonalo ústne pojednávanie.

Ako právny zástupca menovanej si uplatňujem trovy právneho zastúpenia. ...

Predsedička Okresného súdu vo Veľkom Krtíši popísala priebeh vo veci určenia manželského výživného vo veci sťažovateľky zo dňa 5. 2. 2004 vedeného na Okresnom súde vo Veľkom Krtíši pod sp. zn. 6 C 186/05, k čomu podávam... nasledovné stanovisko:

Zo zákona bolo povinnosťou súdu zvoliť taký postup, aby rozsudok mohol existovať v čo najkratšom čase, a stav právnej neistoty trval čo najkratšie.

Výlučne z rozhodnutia a postupom súdov sa konanie vedie na súde, ktorý je pre sťažovateľku nedostupný svojou vzdialenosťou. Okresný súd vo Veľkom Krtíši ho na konanie nemal prijať, keďže zákon mu to umožňuje. Tiež dávam do pozornosti ústavnému súdu skutočnosť, že v čase podania návrhu na určenie výživného na manželku bol príslušný Okresný súd Košice II. Okresný súd vo Veľkom Krtíši spis prijal iba na základe vyjadrenia odporcu, že sa bude v sídle tohto súdu zdržiavať, čo bolo z jeho strany účelové, pretože v súčasnosti sa už odporca zdržiava vo Zvolene, takže spis mohol byť ponechaný v Košiciach.

Z právomoci súdu a ním zvoleného postupu sa konanie o určenie manželského výživného vedie na Okresnom súde vo Veľkom Krtíši, čo je 250 km od miesta trvalého bydliska účastníkov konania v čase začiatku tohto sporu, a je jediným konaním (na Okresnom súde Košice II dodnes prebiehajú dve konania o určenie výživného na plnoleté deti, konanie o výživné na rozvedeného manžela, tiež prebiehalo konanie o zrušenie BSM a aj rozvod manželstva) tých istých osôb, ktoré sa vedie na Okresnom súde Veľký Krtíš. Prijatím tohto sporu na konanie súd skomplikoval prítomnosť sťažovateľky na pojednávaniach, a možnosť využívať iné práva a povinnosti účastníka konania v sociálnej situácii, v ktorej sa nachádza.

Ako vyplýva z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu v spise sa nachádzajú opakované úkony súdnych úradníkov kvôli nepresnosti v adresovaní (napr. vyžiadanie správy o dobrej povesti účastníka od mesta Košice, následne opakované vyžiadanie o dobrej povesti z Mestského úradu Košice I, pričom odpoveď prišla z Miestneho úradu Košice Západ).

Z vyjadrenia vyplýva tiež, že práve postup úradníkov súdu v rozpore s občianskym súdnym poriadkom spôsobil, že žiadosť sťažovateľky zo dňa 4. 5. 2006 o prikázanie spisu bola po nekonečnej sérii súdnych úkonov, v ktorých sa riešila otázka oslobodenia od súdneho poplatku zaslaná až po viac ako roku od žiadosti sťažovateľky dňa 21. 5. 2007 na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (sťažovateľka musela upozorniť súd, že o oslobodení sa rozhoduje uznesením, nie prípisom a pod., žiadosť o prikázanie bola súdom najprv zaslaná ako neúplná, následne vrátená na doplnenie NS SR, doplnená a vrátená na rozhodnutie NS SR).

Vyjadrenie súdu, že navrhovateľka vo výživnom mala možnosť o vyplatenie sociálnych dávok preddavkovou formou je zavádzajúce a presahuje kompetenciu súdu v spore o manželské výživné v tom smere, že vyplatenie preddavku na dávku, zo zákona nenahrádza rozhodnutie o nároku na túto dávku, nie je preto príjmom, ale dlhom. Právny nárok na sociálnu pomoc štátu vzniká až splnením zákonom stanovených podmienok. Jednou z nich je právoplatný rozsudok práve z tohto konania.

Uplatnenie sociálnych dávok preddavkovou formou je jednou z možností pre občana dočasne riešiť stav hmotnej núdze, kým súd nerozhodne o výživnom. Vyplatenie preddavku nezakladá nárok na túto dávku, ani na sociálnu pomoc štátu občanovi v hmotnej núdzi, preto nedáva právnu istotu, práve naopak právnu neistotu vytvára. Stav právnej neistoty je v tom, že v prípade, že rozsudkom nárok na sociálne dávky nevznikne, tento dlh je potrebné štátu vrátiť a jednotlivca, ktorému bol vyplatený neprávom (čo sa dá určiť až právoplatným rozsudkom) sa stáva dlžníkom voči štátu. Z uvedeného je zrejmé, že je to iba určitá zákonom povolená, forma pôžičky zo štátneho rozpočtu. Premetom konania o výživné by nemalo byť hľadanie možnosti ako a kde sa účastník konania môže zadlžovať, prípadne kto iný môže prevziať vyživovaciu povinnosť za povinného manžela, pretože vychádzajúc zo zákona o rodine táto povinnosť existuje v prvom rade medzi manželmi, štát túto preberá iba v zákonom stanovených prípadoch v zmysle Ústavy SR. Je tiež výlučne na slobodnej vôli a rozhodnutí jednotlivca, či sa rozhodne zadlžiť v čase svojej právnej neistoty voči štátu, alebo voči banke, či voči inej osobe.

Vo všetkých zákonoch, ktoré riešia zabezpečenie príjmu jednotlivca je zákonom stanovená lehota na vyplatenie jeden mesiac (odmena za vykonanú prácu, náhrada mzdy, nemocenské dávky, sociálne dávky, dôchodky, splatnosť faktúr a pod.).

Nárok na sociálnu pomoc štátu sa priznáva za aktuálny mesiac, dávka sa nedá vymáhať so spätnou platnosťou a Úrad práce a sociálnych vecí a rodiny vo všetkých otázkach štátnych dávok je povinný rozhodnúť do 30 dní od podania žiadosti, podľa zákonom určených pravidiel. Všetky štátne inštitúcie, ktoré sa zaoberajú zabezpečením základných životných potrieb jednotlivca sú povinné zo zákona rozhodnúť o nárokoch v reálnom čase (na všetkých úradoch, ktorých zriaďovateľom je štát, je lehota na vybavenie 30 dní), preto podľa názoru sťažovateľky každé konanie o výživné (zriaďovateľ súdu je tiež štát), v ktorom sa určuje zabezpečenie základných existenčných potrieb navrhovateľa, čím konanie o výživné nesporne je, ktoré prebieha na súde dlhšie ako 30 dní, pri zachovaní rovnosti pred zákonom, by sa dalo v tomto zmysle považovať za prieťahy v konaní.

Keďže tento spor nie je právne zložitý, z vyššie uvedeného jednoznačne podľa názoru sťažovateľky vyplýva, že dôvody prieťahov v konaní o manželské výživné, ktoré prebieha už piaty rok od podania návrhu a toto konanie je v súčasnosti vedené na Okresnom súde vo Veľkom Krtíši spočívajú v nedodržiavaní zákonného postupu v rozpore s občianskym súdnym poriadkom zo strany súdu a nekompetentným postupom, či nedbanlivým prístupom súdnych úradníkov.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 6 C 186/05:

Dňa 5. februára 2004 podala sťažovateľka Okresnému súdu Košice I žalobný návrh proti MUDr. K. H. (ďalej len „odporca“) na určenie výživného manželky.

Dňa 28. júna 2005 odporca vzniesol námietku voči miestnej príslušnosti Okresného súdu Košice I.

Dňa 5. augusta 2005 bola vec postúpená Okresnému súdu Veľký Krtíš.

Dňa 19. septembra 2005 Okresný súd Veľký Krtíš prijal návrh na začatie konania a vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 6 C 186/05.

Dňa 21. septembra 2005 okresný súd vyzval odporcu, aby oznámil, či má úmysel trvalo sa zdržiavať na adrese vo V.

Dňa 3. októbra 2005 odporca odpovedal na výzvu súdu.

Dňa 10. októbra 2005 okresný súd uznesením č. k. 6 C 186/05-60 uložil odporcovi, aby sa vo veci písomne vyjadril.

Dňa 26. októbra 2005 sa odporca k veci písomne vyjadril.

Dňa 14. novembra 2005 okresný súd požiadal Okresný súd Košice II o zaslanie správy, v akom štádiu sa nachádza konanie účastníkov o rozvod manželstva. Ďalej vyžiadal správu o povesti sťažovateľky aj odporcu.

Dňa 28. novembra 2005 Mestský úrad vo V. zaslal súdu správu o povesti odporcu.

Dňa 29. novembra 2005 Okresný súd Košice II odpovedal okresnému súdu na žiadosť zo 14. novembra 2005 s tým, že spis sa nachádza u nich od 17. októbra 2005 z dôvodu, že sťažovateľka podala námietku zaujatosti voči sudkyňi. Ďalej okresný súd urgoval Mestský úrad K. o zaslanie správy o povesti sťažovateľky.

Dňa 12. decembra 2005 Mestský úrad K. odpovedal na žiadosť súdu.

Dňa 3. januára 2006 okresný súd nariadil termín pojednávania na 9. február 2006.

Dňa 6. februára 2006 sťažovateľka ospravedlnila svoju neúčast' na nariadenom pojednávaní z dôvodu, že vzniesla námietku príslušnosti súdu.

Dňa 9. februára 2006 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito.

Dňa 15. februára 2006 súd oznámil sťažovateľke, že príslušným súdom v danej veci je okresný súd.

Dňa 15. marca 2006 okresný súd nariadil termín pojednávania na 6. apríl 2006. Ďalej požiadal Okresný súd Košice II o zapožičanie spisov sp. zn. 14 153/04, sp. zn. 22 C 26/04 a sp. zn. 28 C 25/04.

Dňa 29. marca 2006 sťažovateľka ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní nariadenom na 6. apríl 2006, pretože nemá finančné prostriedky na cestovné.

Dňa 6. apríla 2006 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 2. máj 2006.

Dňa 28. apríla 2006 sťažovateľka ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní, ktoré sa malo uskutočniť 2. mája 2006, pretože nemá finančné prostriedky na cestovné.

Dňa 2. mája 2006 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom výsluchu sťažovateľky pred dožiadaným súdom.

Dňa 9. mája 2006 sťažovateľka žiadala okresný súd o preloženie spisu na Okresný súd Košice II. Ďalej okresný súd dožiadal Okresný súd Košice II, aby vykonal výsluch sťažovateľky vo veci.

Dňa 12. júla 2006 Okresný súd Košice II zaslal okresnému súdu vybavené dožiadanie so zápisnicou o výsluchu sťažovateľky.

Dňa 24. júla 2006 okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku z návrhu na prikázanie veci inému súdu.

Dňa 4. augusta 2006 sťažovateľka požiadala okresný súd o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 10. augusta 2006 okresný súd oznámil sťažovateľke, že súdny poplatok z návrhu na prikázanie veci je poplatkom za úkony súdu, na ktoré sa oslobodenie nevzťahuje.

Dňa 28. augusta 2006 sťažovateľka opätovne žiadala okresný súd o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 4. septembra 2006 okresný súd znovu odpovedal sťažovateľke, že z návrhu na prikázanie veci nie je možné oslobodenie od súdnych poplatkov. Ak sa poplatok nezaplatí, súd úkon nevykoná.

Dňa 14. septembra 2006 sťažovateľka opätovne žiadala okresný súd o oslobodenie od uvedených súdnych poplatkov.

Dňa 2. októbra 2006 okresný súd uznesením č. k. 6 C 186/05-126 rozhodol, že sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznáva.

Dňa 9. októbra 2006 sťažovateľka zaplatila súdny poplatok.

Dňa 18. októbra 2006 sťažovateľka podala odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 2. októbra 2006.

Dňa 26. októbra 2006 okresný súd predložil spis Krajskému súdu v Banskej Bystrici.

Dňa 31. októbra 2006 Krajský súd v Banskej Bystrici napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie s tým, že „úlohou prvostupňového súdu bude zisťovať pomery navrhovateľky, ktoré doteraz neboli zistené“.

Dňa 29. decembra 2006 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 1. februára 2007 okresný súd vyzval sťažovateľku na preukázanie osobných, majetkových a zárobkových pomerov, ďalej vyzval K. K. o zaslanie správy, či je sťažovateľka vlastníčkou nehnuteľnosti, vyzval Ú. K., či je sťažovateľka poberateľkou dávky v hmotnej núdzi, a S. K., či sťažovateľka poberá nejaký druh dôchodku alebo podporu.

Dňa 12. februára 2007 S. odpovedala na výzvu súdu.

Dňa 14. februára 2007 K. K. zaslal súdu správu, že sťažovateľka a odporca sú bezpodieloví spoluvlastníci nehnuteľnosti.

Dňa 16. februára 2007 sťažovateľka oznámila súdu, že nepoberá žiadne dávky, čo potvrdila aj S., zároveň zaslala vyplnené potvrdenie o svojich osobných a majetkových pomeroch.

Dňa 26. februára 2007 Ú. K. odpovedal na výzvu súdu, že sťažovateľka nikdy nepoberala dávku v hmotnej núdzi.

Dňa 6. marca 2007 okresný súd uznesením č. k. 6 C 186/05-167 oslobodil sťažovateľku od súdnych poplatkov v celom rozsahu.

Dňa 19. marca 2007 okresný súd vyzval sťažovateľku, aby oznámila, či trvá na prikázaní veci Okresnému súdu Košice II z dôvodu vhodnosti.

Dňa 26. marca 2007 sťažovateľka oznámila súdu, že na prikázaní veci trvá.

Dňa 19. apríla 2007 bol spis predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o žiadosti o prikázanie veci inému súdu.

Dňa 26. apríla 2007 najvyšší súd spis vrátil okresnému súdu s tým, že k návrhu treba priložiť vyjadrenie odporcu.

Dňa 27. apríla 2007 bol odporca vyzvaný okresným súdom, aby sa vyjadril k prikázaniu veci.

Dňa 7. mája 2007 odporca odpovedal súdu, že neakceptuje prenesenie príslušnosti.

Dňa 14. mája 2007 bol spis opätovne predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o žiadosti o prikázanie veci.

Dňa 16. mája 2007 najvyšší súd uznesením č. k. 5 Ndc 65/07-181 rozhodol, že návrhu na prikázanie veci nevyhovuje.

Dňa 21. mája 2007 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 11. júna 2007 okresný súd nariadil vo veci pojednávanie na 3. júl 2007.

Dňa 12. júna 2007 okresný súd vyzval odporcu, aby oznámil, či má zmenu bydliska a zamestnávateľa.

Dňa 18. júna 2007 odporca odpovedal na výzvu.

Dňa 20. júna 2007 okresný súd vyžiadal správu o mesačnom zárobku odporcu od N. Z.

Dňa 25. júna 2007 N. V. oznámila súdu, že odporca vykonáva príležitostne služby na detskom oddelení.

Dňa 27. júna 2007 N. Z. oznámila súdu, že odporca je jej zamestnanec.

Dňa 28. júna 2007 sťažovateľka znovu požiadala okresný súd o prikázanie veci na Okresný súd Košice II z dôvodu vhodnosti.

Dňa 3. júla 2007 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu žiadosti o prikázanie veci Okresnému súdu Košice II.

Dňa 19. júla 2007 sa odporca vyjadril k podaniu sťažovateľky z 28. júna 2007.

Dňa 10. augusta 2007 okresný súd predložil spis najvyššiemu súdu na rozhodnutie o žiadosti sťažovateľky.

Dňa 3. septembra 2007 najvyšší súd uznesením č. k. 3 Ndc 96/07-220 rozhodol, že návrhu nevyhovuje.

Dňa 17. septembra 2007 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 8. októbra 2007 okresný súd požiadal Okresný súd Košice II o zaslanie právoplatného rozhodnutia o rozvode manželstva medzi sťažovateľkou a odporcom.

Dňa 16. októbra 2007 okresný súd vyzval N. Z., aby zaslala súdu správu o zárobku odporcu. Ďalej urgoval Okresný súd Košice II o zaslanie právoplatného rozhodnutia o rozvode medzi sťažovateľkou a odporcom.

Dňa 22. októbra 2007 Okresný súd Košice II oznámil okresnému súdu, že vec o rozvode ešte nie je právoplatne skončená, spis sa nachádza na Krajskom súde v Košiciach.

Dňa 23. októbra 2007 N. Z. odpovedala na výzvu zo 16. októbra 2007.

Dňa 25. októbra 2007 okresný súd nariadil vo veci pojednávanie na 29. november 2007. Ďalej N. Z. doplnila žiadané údaje zo 16. októbra 2007.

Dňa 26. novembra 2007 sťažovateľka ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní nariadenom na 29. november 2007 z finančných dôvodov.

Dňa 29. novembra 2007 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom zaslania spisu na Okresný súd Košice II, aby sťažovateľka doňho nahliadla.

Dňa 11. decembra 2007 okresný súd urgoval odporcu, aby predložil dohodu, ktorú mal uzavretú s N. Ž.

Dňa 18. decembra 2007 odporca predložil doklady vyžiadané okresným súdom.

Dňa 10. januára 2008 okresný súd dožiadal Okresný súd Košice II o vykonanie výsluchu sťažovateľky.

Dňa 5. februára 2008 odporca oznámil okresnému súdu, že rozsudok o rozvode nadobudol právoplatnosť 21. júna 2007, sťažovateľka svoje odvolanie proti rozsudku o rozvode vzala späť. Na základe toho teda sťažovateľka môže žiadať výživné ako manželka odo dňa podania návrhu do 21. júna 2007.

Dňa 25. februára 2008 okresný súd urgoval Okresný súd Košice II o vybavenie dožiadania z 10. januára 2008. Toho istého dňa Okresný súd Košice II vrátil už vybavené dožiadanie okresnému súdu spolu so zápisnicou o výsluchu sťažovateľky.

Dňa 28. marca 2008 okresný súd nariadil termín pojednávania na 29. apríl 2008.

Dňa 31. marca 2008 okresný súd požiadal N. Z. o zaslanie správy o zárobku odporcu. Okresný súd ďalej vyzval Ú. K. na oznámenie, či v období od 5. februára 2004 do 21. júna 2007 sťažovateľka požiadala o dávku, príspevky v hmotnej núdzi. Ďalej vyzval D. V. a D. Z. na oznámenie, či odporca podával za roky 2004, 2005 a 2006 daňové priznanie.

Dňa 8. apríla 2008 N. Z. zaslala súdu správu o zárobku odporcu.

Dňa 9. apríla 2008 D. Z. odpovedal na výzvu z 31. marca 2008.

Dňa 11. apríla 2008 okresný súd zrušil pojednávanie nariadené na 29. apríl 2008 z dôvodu neúčasti sudkyne a nariadil pojednávanie na 6. máj 2008.

Dňa 14. apríla 2008 D. V. odpovedal súdu na výzvu z 31. marca 2008.

Dňa 21. apríla 2008 Ú. K. odpovedal na výzvu z 31. marca 2008, že sťažovateľka nepoberá ani nepoberala žiadne dávky v hmotnej núdzi.

Dňa 24. apríla 2008 sa odporca písomne vyjadril k zápisnici o výsluchu sťažovateľky vykonaného dožiadaným Okresným súdom Košice II.

Dňa 2. mája 2008 sťažovateľka ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní 6. mája 2008 z finančných dôvodov a žiadala o možnosť byť osobne vypočutá v mieste trvalého bydliska.

Dňa 6. mája 2008 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom ďalšieho dokazovania.

Dňa 7. mája 2008 okresný súd požiadal S. V. o oznámenie, v akej výške poberala M. P. podporu v nezamestnanosti v období od 1. februára 2004 do 31. augusta 2004, ďalej požiadal M. Z. o oznámenie výšky zárobku M. P. Súd vyžiadal správu od Ú. K., či sťažovateľka v období od 5. februára 2004 do 21. júna 2007 podala žiadosť o poskytnutie dávky v hmotnej núdzi. Ďalej okresný súd požiadal Okresný súd Košice II o zaslanie spisu sp. zn. 14 C 153/04.

Dňa 16. mája 2008 M. Z. odpovedal na výzvu zo 7. mája 2008 o výške zárobku M. P.

Dňa 24. júna 2008 okresný súd dožiadal Okresný súd Košice II okrem iného aj o výsluch sťažovateľky, ktorá sa na prvé predvolanie pred dožiadaným súdom nedostavila, svoju neúčast' však ospravedlnila. Ostatný výsluch dožiadaným súdom bol stanovený na 23. september 2008, pričom spis do rozhodovania o tejto veci pred ústavným súdom, okresnému súdu nebol vrátený.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 186/05 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (pozri napr. rozhodnutie I. ÚS 128/03 z 25. júna 2003 a v ňom citovanú predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu).

Podľa uvedených kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že doterajší priebeh napadnutého konania nemožno pripísať na vrub zložitosti prerokovávanej veci. Skutkovú alebo právnu zložitosť preskúmaného konania inak vo svojom vyjadrení nenamietala ani predsedníčka okresného súdu.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmanej veci, treba konštatovať, že na celkovej dĺžke konania mala svoj podiel aj sťažovateľka najmä tým, že trvala na svojom výsluchu dožiadaným súdom a nahliadala do spisu pred dožiadaným súdom. Samozrejme využitie možností daných sťažovateľke procesnými predpismi (napr. Občianskym súdnym poriadkom) na uplatňovanie a presadzovanie jej práva v napadnutom súdnom konaní nemožno kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy, avšak aj sťažovateľka si musí byť vedomá toho, že takéto úkony spôsobujú predĺženie priebehu konania (mutatis mutandis I. ÚS 31/01).

Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky v napadnutom konaní pred okresným súdom, je nutné konštatovať aj to, že táto nebola ani vždy súčinnosťná, napr. nedostavila sa (i keď sa ospravedlnila) na výsluch pred dožiadaným súdom a k celkovej dĺžke konania prispela svojím „neúspešným“ procesným návrhom, keď opakovane požiadala o prikázanie veci na Okresný súd Košice II z dôvodu vhodnosti, hoci predtým už najvyšší súd o tejto otázke rozhodol. Kvôli rozhodovaniu o tejto záležitosti najvyšším súdom okresný súd nemohol takmer šesť mesiacov plynulo postupovať v napadnutom konaní, čo bolo treba pripísať na ťarchu sťažovateľky. V tejto súvislosti už ústavný súd konštatoval, že požiadavka na konanie bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy môže mať svoju plnú relevanciu len pri takých návrhoch, ktoré splňajú všetky zákonom predpísané obsahové a formálne náležitosti (mutatis mutandis I. ÚS 41/02). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu opakovaný návrh na o prikázanie veci na Okresný súd Košice II z dôvodu vhodnosti nebol opodstatnený.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu, pričom skúmal aj to, či okresný súd pristupoval k danej veci so starostlivosťou, ktorú si vyžaduje zvýšený význam

tohto konania pre sťažovateľku. Z prehľadu procesných úkonov, ktoré vyplývajú zo súvisiaceho spisového materiálu, ktoré si ústavný súd zadovážil, vyplýva, že okresný súd od 19. septembra 2005, keď mu bola vec postúpená na konanie a rozhodnutie, konal vo veci v podstate priebežne s výnimkou piatich mesiacov, keď jeho konanie bolo neefektívne, pretože až po opakovaných pripisoch rozhodol o návrhu sťažovateľky na oslobodenie od súdnych poplatkov za návrh na prikázanie veci inému súdu. Okrem tohto obdobia však okresný súd vykonal vo veci desiatky účinných úkonov smerujúcich k odstráneniu právnej neistoty v danej veci; okrem iného šesť pojednávaní (bez ospravedlnenej neúčasti sťažovateľky), výsluchov dožiadaným súdom atď., a bolo zadovážené množstvo relevantných listinných dôkazov. Konanie po vrátení súvisiaceho spisu z iných súdov prebiehalo vždy bez dlhších časových odstupov, plynulo bez dlhších období nečinnosti medzi jednotlivými úkonmi.

Je nesporné, že k predĺženiu konania prispela aj samotná sťažovateľka, avšak dĺžku konania, ktorá je dôsledkom úkonov jeho účastníkov alebo ich nečinnosti, nemožno považovať za dôvod na vyslovenie zbytočných prietahov v prípade, keď súd o procesných návrhoch sťažovateľky konal a rozhodoval bez zbytočných prietahov (*mutatis mutandis* II. ÚS 41/00). Po postúpení veci procesné úkony okresného súdu v podstate plynulo smerovali k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky, čo je hlavným účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (II. ÚS 61/98). Postup okresného súdu, aj keď nebol vždy bez prietahov, sa zjavne nevyznačuje takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd dospel k záveru, že právo sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní okresného súdu porušené nebolo.

Vzhľadom na uvedený záver ústavného súdu už bolo bezpredmetné rozhodovať o ďalších nárokoch sťažovateľky uplatnených v jej sťažnosti (návrh na priznanie primeraného finančného zadostučinenia, o trovách konania a pod.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2008